

Är han verkligen en av oss?

- kommentar för Brännpunkt, Svenska Dagbladet 2008-06-05

HISTORISKT GRIPANDE. I nästan alla sakfrågor står en majoritet amerikaner bakom demokraternas och Barack Obamas politik. Ändå undrar många: är denne svarte afro-amerikan verkligen "en av oss"? Obama är en klok och reflekterande politiker, skriver publicisten Anders Mellbourn.

När Barack Obama nu blivit demokraternas presidentkandidat, är det en på många sätt annan kandidat än den Barack Obama som inledde sin kampanj för att nå Vita huset.

Barack Obama är i dag de svartas kandidat, collegestudenternas och det högtbildade välbärgade vänsterliberala Amerikas favorit. Färre än hälften av de vita demokratiska väljarna stöder honom enligt de senaste opinionsmätningarna.

Det är förvisso historiskt och gripande att USA nu för första gången har en huvudkandidat i ett presidentval som är svart. Men han ville vara något annat.

Han har vunnit nomineringskampen till ett högt pris, där hans trovärdighet och oundvikligen även hans ras kommer att prövas hårt de närmaste månaderna.

Barack Obama vill bli en ny president bortom den klassiska partipolitiken och motsättningarna mellan raser, klasser och kön.

Hans erfarenheter och egna livsbana skulle visa på ett nytt, om man så vill postmodernt, politiskt alternativ för Amerika. Mediet – hans person och hans valrörelse byggd på mobilisering av miljontals unga människor via Internet – skulle vara budskapet.

Efter år av rädsla, både verklig efter det fruktansvärda angreppet 11 september och sedan alltmer underblåst och frammanad av president Bush och hans regerings maktpolitik, finns en önskan i USA att komma tillbaka till grundläggande amerikansk framtidstro och optimism. Obamas budskap om "hopp" och "förändring" är därmed inte bara tom retorik.

I nästan alla aktuella sakfrågor står i dag en stor majoritet amerikaner bakom demokraternas och Obamas politik. Ändå undrar fortfarande majoriteten amerikanska väljare om han verkligen är "en av oss".

Först tvekade de afro-amerikanska väljarna över huruvida sonen till en kenyan och en vit amerikanska verkligen var svart. När de snabbt övertygats om att Barack Obama var deras man, kom avslöjandena om Obamas tidigare församlingspastor och dennes radikala förkunnelse.

Det tvingade Obama till ett av alla prisat stort programtal om ras i Amerika – hans kanske mest imponerande enskilda bidrag till årets valrörelse – men till slut också till de senaste dagarnas beslut att lämna sin församling.

Många vita har alltmer skrämts av vad de fått höra från svarta gudstjänster. Svarta väljare kan å andra sidan nu bli besvikna över att deras man sviker de för afro-amerikaner självklara församlingssammanhangen.

Oklarheten om vem Obama egentligen är, framstår som desto mer anmärkningsvärd som han faktiskt har berättat om sitt liv i en på alla sätt beundransvärd bok, "Dreams from my Father", skriven innan han gav sig in i politiken och i vår också utgiven på svenska.

Det är en gripande och läsvärd skildring av barnets och tonåringens vända och sökande efter identitet. Efter att ha vuxit upp med sin mor och hennes nye man i Indonesien, kommer Barack som elvaåring till Hawaii för att gå i skola och bo hos sina vita morföräldrar.

Det första han upptäcker är att han måste bli svart amerikan för det är så han uppfattas. Han börjar spela basketboll och hälsar med "hi fives", för det är så svarta gör. Den här osäkerheten, grubblandet och trevandet präglar sedan hela framställningen.

Det är både övertygande skildrat och oändligt sympatiskt. Det vore fantastiskt om politiker alltid vore så kloka och reflekterande. Men det är långt från vad vi brukar förvänta oss av en president i Amerikas förenta stater.

Till råga på allt är USA detta valår en supermakt som söker sin identitet.

Den överlägsna maktställning på alla områden som föreföll så självklar vid millennieskiftet är ifrågasatt efter såväl Bushårens misslyckande som den underliggande världsutvecklingen med Kinas och Indiens nya maktställning, uppflammande terroranslag, råvarubrist och klimathot.

I det läget lyfter båda de stora partierna fram två mycket ovanliga kandidater – inte bara Barack Obama utan också John McCain som hittills alltid spelat en outsiderroll i det republikanska partiet.

Cyniska analytiker kan se detta som ytterligare belegg för stormaktens svaghet.

Vi andra häpnar över det amerikanska modet att pröva något nytt i svåra tider och finner nya skäl att fortsätta tro på Amerika.

ANDERS MELLBOURN

Tillägg

Gud och amerikansk politik

- Livet i Abrahamsbergskyrkan nr 2, 2008

Det går inte att komma undan Gud i amerikanska presidentval.

Många har känt en lättnad de senaste åren då den mycket speciella amerikanska kristna högern verkar ha tappat det märkligt stora inflytande den ända sedan 1980-talet haft i amerikansk politik. Som kristen har det varit plågsamt att se och höra hur kristen tro utmålats som detsamma som värsta amerikansk krigspatriotism och inskränkt moralsyn. Det var en lättnad för ett år sedan då alla de tre då ledande demokratiska presidentkandidaterna framträdde i ett mer utåtriktat och socialt öppet väckelsekristet sammanhang. Särskilt Barack Obama imponerade med sin utläggning om personlig kristen tro och samhällsansvar.

Nu har vårens sista månader av demokratisk primärvalskampanj likafullt handlat om Gud och politik, om man så vill om kristen vänster i stället för höger. Scenen har dominerats av den radikale pastor Jeremiah Wright i Chicago och Barack Obamas beroende av honom.

Pastor Wrights svaveldoftande kritik av amerikansk utrikespolitik, hans tal om svart makt och och drastiska retorik har skrämt upp Genomsnittsamerika. När han i predikningar från de senaste åren talar om att Gud förbannar, inte välsignar Amerika för krigspolitiken reagerar många våldsamt, även om den underliggande bedömningen att kriget mot terrorismen i mycket skapat de hot som det skulle undanröja i dag inte är så kontroversiell ens i USA.

Pastor Wright har också fått stöd från många svarta kyrkoledare i USA som försvarar hans retorik som ett uttryck för den profetiska och starkt samhällskritiska traditionen i de svarta kyrkorna alltsedan slavtiden. Att Wright egentligen inte är en avvikare har kanske blivit det mest chockerande för många vita amerikaner som inte velat se hur segregerat USA fortfarande är.

Och Barack Obama som ville vara en presidentkandidat för en ny tid, bortom tidigare klass-, köns- och rasgränser i USA, har blivit en kandidat som framför allt har stöd från svarta, ungdomar, välutbildade och de som inte går i kyrkan. Men hans tal för ett år sedan tillhör fortfarande det klokast som sagts om kristen tro och samhällsengagemang.

ANDERS MELLBOURN